

Mācībspēku atbalsta materiāls 1. nodaļai: MĀJAS KATASTROFU GATAVĪBA UN REAĢĒŠANA

MĀCĪBU MODULIS 1: Mājas katastrofu risku izpratne

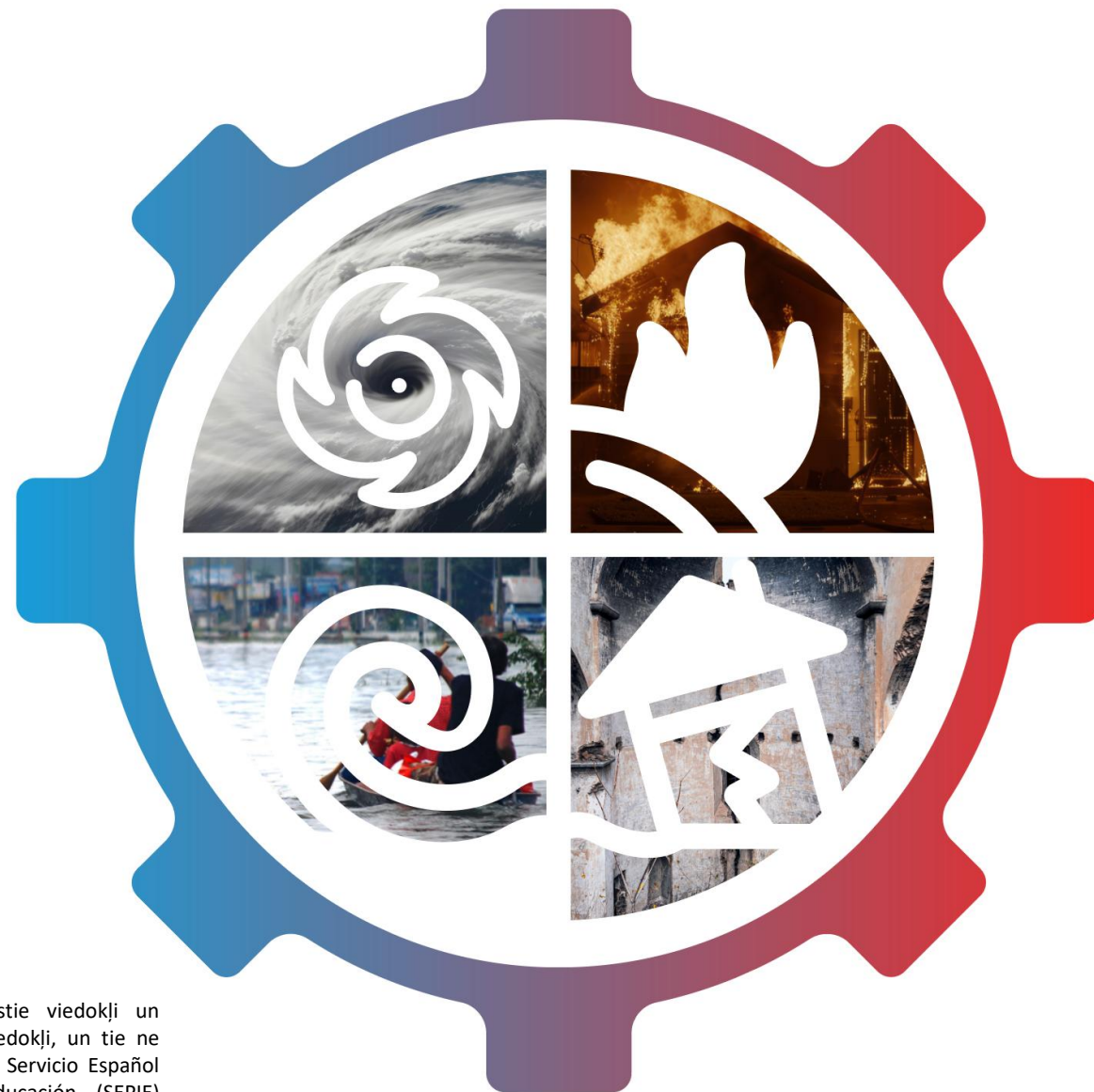
Autors: NVO NFE4Y/ VETREADY
projekta partnerība

Projekta numurs: 2024-1-ES01-KA220-VET-000257287

Co-funded by
the European Union

Finansē Eiropas Savienība. Tomēr paustie viedokļi un viedokļi ir tikai autora(-u) viedokļi un viedokļi, un tie ne vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības vai Servicio Español para la Internacionalización de la Educación (SEPIE) viedokļus un viedokļus. Ne Eiropas Savienība, ne piešķirēja iestāde nevar būt atbildīga par tiem.

Mācībspēku atbalsta materiāla pārskats

Šis izglītotāju atbalsta materiāls ir izstrādāts, lai papildinātu apmācību moduli „**Mājas katastrofu risku izpratne**”, sniedzot pielāgotas metodiskas un didaktiskas vadlīnijas, lai uzlabotu tā efektīvu īstenošanu.

Tā mērķis ir palīdzēt izglītotājiem:

- izprast šī moduļa **konkrētos pedagoģiskos mērķus**
- piemērot **atbilstošas mācību stratēģijas un rīkus**, lai iesaistītu profesionālās izglītības un apmācības, profesionālās tālākizglītības un apmācības un diasporas izglītojamos
- **veicināt galvenās aktivitātes**, sekmēt pārdomas un atbalstīt zināšanu saglabāšanu
- pielāgot apmācību **dažādiem formātiem** (klātienēs, tiešsaistes, jauktas) un dažādām apmācāmo vajadzībām

Piezīme: Šī moduļa apguve un tam pievienotā testa izpilde dod tiesības saņemt profesionālās kompetences pilnveides apliecinājumu.

Šī mācību moduļa mācību saturs

1. Mācību moduļa mērķis
2. Mācību moduļa sagaidāmie mācību rezultāti
3. Ievads: Kas ir mājas katastrofu riski?
4. Galvenie jēdzieni un terminoloģija
5. Tēmas svarīguma izpratne
6. Kāpēc šis mācību modulis ir svarīgs?
7. Dabas katastrofas mājas katastrofu risku kontekstā
8. Plūdi
9. Vētras un spēcīgi vēji
10. Karstuma viļņi un meža ugunsgrēki
11. Tehnoloģiskās/rūpnieciskās katastrofas mājas katastrofu risku kontekstā
12. Gāzes noplūdes un eksplozijas
13. Ķīmisko vielu noplūdes vai rūpnieciskais piesārņojums
14. Elektroenerģijas padeves pārtraukumi un enerģētiskie negadījumi
15. Bioloģiskas/ar veselību saistītas katastrofas, mājas katastrofu risku kontekstā
16. Pandēmijas un infekcijas slimību uzliesmojumi
17. Ūdens vai pārtikas piesārņojums
18. Oglekļa monoksīda saindēšanās / gaisa piesārņojums telpās
19. Iedvesmojoša rīcība un labās prakses piemēri
20. Padziļinātai izpētei

Ieteicamās mācību metodes un rīki

Mācību metode 1: Scenāriju balstīta apmācība (SBL)

Šis modulis ir vērsts uz reālās dzīves risku apzināšanos un lēmumu pieņemšanu ārkārtas situācijās. Scenāriju balstīta apmācība palīdz apgūt reālistiskas mājas katastrofu situācijas, pārdomāt reakcijas un pieņemt apzinātus lēmumus. Tā veicina kritisko domāšanu, situācijas apzināšanos un emocionālo gatavību — galvenās kompetences katastrofu gatavībai.

Piemērs:

- Pēc slaida „Apstājies un padomā: applūduša iela naktī” skolēni tiek sadalīti mazās grupās.
- Katra grupa saņem īsu rakstisku vai vizuālu scenāriju.
- Mācību dalībnieki apspriež, kādas tūlītējas darbības viņi veiktu, pamato savus lēmumus un salīdzina tos ar oficiālajām drošības vadlīnijām.

Formāta pielāgošana:

- Tiešsaistē: izmantojiet atsevišķas telpas (breakout rooms) vai digitālās tāfeles (piemēram, Padlet).
- Klātienē: Stimulējiet nelielu grupu lomu diskusijas, izmantojot izdrukātas kartītes vai scenāriju lapas.

Ieteicamās mācību metodes un rīki

Mācību metode 2: Vadīta grupu diskusija un pārdomas

Lai izglītojamie būtu gatavi katastrofām, ir nepieciešams dalīties pieredzē, veidot empātiju un apšaubīt pieņēmumus un mītus. Vadītas diskusijas ļauj izglītojamajiem saistīt personīgo pieredzi ar formālām zināšanām par drošību, palīdzot viņiem iekšēji apgūt galvenās idejas. Tas palīdz dažādiem izglītojamajiem — īpaši diasporas dalībniekiem — iepazīt starpkultūru perspektīvas par gatavību.

Piemērs:

- Pēc slaida “Kāpēc mājas katastrofu riski apzināšanās ir svarīga Eiropā” prezentēšanas pasniedzējs jautā:
- „Kāda veida katastrofas ir visvairāk iespējamās Jūsu dzīvesvietā un cik gatavi Jūs jūtaties tām?”
- Atbildes tiek kopīgi attēlotas uz tāfeles vai kopīgā dokumentā, lai vizualizētu kopienas informētības līmeni.

Formāta pielāgošana:

- Tiešsaistē: izmantojiet aptaujas rīkus, lai ātri savāktu atbildes.
- Klātienē: Organizējiet „apspriedi aplī”, kurā katrs dalībnieks sniedz vienu piemēru no personīgās vai vietējās kopienas pieredzes.

Ieteicamās mācību metodes un rīki

Mācību metode 3: Simulācija un lēmumu pieņemšanas uzdevums

Simulācijas ataino stresa pilnus vai nenoteiktus apstākļus, palīdzot apgūt mierīgu, loģisku lēmumu pieņemšanu. Tās pārvērš teorētiskās zināšanas praktiskā gatavībā — kas ir vitāli svarīgi gan mājsaimniecībām, gan izglītotājiem.

Piemērs:

- Pēc slaida „Tehnoloģiskās un rūpnieciskās katastrofas” apguves skolēniem tiek piedāvāta interaktīva simulācija:
- „Jūs saņemat īsziņu ar brīdinājumu par ķīmiskās vielas noplūdi Jūsu apkaimē. Jums ir 10 minūtes, lai rīkotos. Ko Jūs darīsiet?”
- Mācību dalībnieki izvēlas starp dažādām atbildēm (palikt iekštelpās, evakuēties, izsaukt neatliekamo palīdzību, publicēt informāciju internetā utt.).
- Pēc tam grupa apspriež, kuras atbildes bija visracionālākās, vadoties pēc oficiālajiem ES vai valsts civilās aizsardzības protokoliem.

Formāta pielāgošana:

- Tiešsaistē: izmantojiet atsevišķas telpas (breakout rooms) vai digitālās tāfeles.
- Klātienē: Veiciet laika ierobežotu simulāciju uz papīra ar vizuāliem norādījumiem un grupas apspriedi.

Iesaistes veicināšanas padomi

- Sāciet ar ikdienas aktualitātēm. Sāciet ar piemēriem, ar kuriem mācību dalībnieki var personīgi saistīties — elektrības padeves pārtraukumi mājās, vietējās vētras vai drošības pasākumi. Tas veicina palātību un novērš abstraktas bailes. Veiciniet īsus dalīšanās brīžus (“Kādi katastrofu riski pastāv Jūsu dzīvesvietā?”), lai aktivizētu iepriekšējās zināšanas un padarītu mācīšanos jēgpilnu.
- Saglabājiēt psiholoģisko drošību. Daži katastrofu temati var izraisīt trauksmi vai sāpīgas atmiņas. Radiet mierīgu, cieņpilnu atmosfēru — paskaidrojiet, ka mērķis ir gatavība, nevis bailes.
- Izmantojiēt sadarbību, nevis konkurenci. Veiciniet savstarpēju mācīšanos, kur pieredzējuši mācību dalībnieki dalās ar atziņām, bet diasporas dalībnieki — ar vietējām vai specifiskām kultūras drošības praksēm.
- Veiciniet iekļaušanu un valodas atbalstu. Izmantojiēt vienkāršu, vizuālu komunikāciju — diagrammas, ikonas un, ja iespējams, divvalodu materiālus. Mudiniet izglītojamos izteikt drošības instrukcijas savā valodā vai dialektā, palīdzot citiem saprast un respektēt kultūras daudzveidību reaģēšanā uz katastrofām mājās.

Pielāgošanās stratēģijas

Klātienes mācības

Piemērs: Mācību dalībnieki strādā mazās grupās, analizējot scenāriju „Applūdusi iela naktī” vai pārdomu gadījumu „Gāzes noplūde mājās”. Katra grupa identificē galvenos riskus, uzskaita tūlītējās darbības un salīdzina rezultātus ar oficiālajām ES civilās aizsardzības vadlīnijām.

Kā nodrošināt:

- Izmantojiet izdrukātas scenārija kartes vai slaidu projekciju.
- Veiciniet grupu diskusijas klātienē, pēc kurām seko īsa kopējā apspriede.
- Iekļaujiet mājas drošības priekšmetu (piemēram, lukturīti, CO detektoru, pirmās palīdzības aptieciņu) fizisku demonstrāciju.

Materiāli: Izdrukātas darba lapas, projektors, tāfele, paraugs avārijas komplektam, scenāriju kartes.

Tiešsaistes mācības

Piemērs: Mācību dalībnieki izskata gadījuma izpēti „*Kīmiskā noplūde / toksiska gaisa trauksme*” izmantojot ekrāna koplietošanu.

Viņi apspriež atsevišķās telpās, kādas darbības veikt mājās un kā pārbaudīt oficiālos brīdinājumus.

Pēc tam grupas prezentē atbildes kopīgā dokumentā.

Kā nodrošināt:

Grupu darbam izmantojiet **Zoom** vai **Microsoft Teams** atsevišķās telpas (breakout rooms).

Dalieties ar slaidiem un īsiem video (piemēram, *UNICEF* kampaņa „*Drošība mājās kara laikā*”).

Izmantojiet **Mentimeter** vai **Jamboard**, lai veiktu kopīgus lēmumu pieņemšanas uzdevumus.

Rīki: Zoom/Teams, darba telpas, Google Docs, Mentimeter, YouTube saites.

Jauktās grupas

Piemērs:

Mācību dalībnieki vispirms aizpilda tiešsaistes priekšsesijas testu par izpratni par katastrofām mājās (izmantojot Google Forms).

Klātienes nodarbības laikā viņi pielieto savas zināšanas simulācijas uzdevumā — lemjot, ko darīt zemestrīces vai elektrības padeves pārtraukuma gadījumā.

Beigās viņi tiešsaistē dalās ar personīgajām pārdomām (piemēram, “Viena lieta, ko es mainīju mājās pēc šīs apmācības”).

Kā nodrošināt:

Apvienojiet asinhrono tiešsaistes mācīšanos (video, lasāmvielas, testus) ar simulācijām vai diskusijām klasē. Mudiniet izglītojamos tiešsaistes forumos dalīties ar reāliem piemēriem no savām kopienām.

Rīki: Google Classroom, YouTube/UNICEF kampaņas video, Padlet pārdomu tāfelēm, izdrukāti materiāli simulācijām klasē.

Šajā modulī apgūstamās galvenās ESCO prasmes

1. Kritiskā domāšana

- Aktivitāte „Apstājies un padomā, scenārijs: applūduša iela naktī”, kurā dalībnieki izlemj, vai palikt vai evakuēties, un pēc tam pamato savu izvēli.
- Scenārijos balstītas mācības diskusijas, kurās skolēni izvērtē dažādas reaģēšanas iespējas un salīdzina tās ar oficiālajām drošības vadlīnijām.

2. Problēmu risināšana

- Simulācijas un lēmumu pieņemšanas uzdevums („Ķīmiskā noplūde / toksiska gaisa trauksme”), kurā mācību dalībniekiem ir jārikojas ierobežotā laikā un jāizvēlas drošas reaģēšanas iespējas.
- Grupu pārdomas par slaidiem „Ko darīt / Ko nedarīt” gāzes noplūdes un elektroenerģijas padeves pārtraukuma gadījumā.

3. Komunikācija

- Vadīta grupas diskusija pēc slaida „Kāpēc mājas katastrofu riski ir svarīgi”, kurā mācību dalībnieki dalās ar vietējo pieredzi un idejām par profilaksi.
- Pandēmijas gatavības aktivitāte, kurā dalībnieki vienkāršā valodā paskaidro saviem vienaudžiem mājas izolācijas pasākumus vai drošības noteikumus.

Mācību sasniegumu vērtēšanas atbalsts – kā pārbaudīt mācību sasniegumus

- Šī mācību moduļa beigās mācību dalībnieki aizpilda **10 jautājumu testu ar atbilžu variantiem**, kas izstrādāts, lai novērtētu viņu izpratni par sesijā apgūtajiem galvenajiem jēdzieniem.

Papildu vērtēšanas stratēģijas

- Izstāšanās biļete – „Viena lieta, ko es darīšu citādi”. Kā tas darbojas: sesijas beigās katrs mācību dalībnieks uzraksta vai dalās ar vienu īsu apgalvojumu, atbildot uz jautājumiem, piemēram: „Viena galvenā lieta, ko es šodien iemācījos, ir...”, „Viens nepareizs priekšstats, kas man bija, bet ko es izlaboju, ir...”, „Viena darbība, ko es veikšu, lai padarītu savu māju drošāku, ir...”. Ko tas atklāj: Mācību dalībnieku personīgos secinājumus un pašrefleksiju par iegūtajām zināšanām. Emocionālo saikni ar tēmu. Vai galvenās atziņas tika izprastas.
- Ātrs uzdevums „Mīts vai fakts”. Kā tas darbojas: Izglītotājs nolasa 3–5 īsus apgalvojumus par nelaimes gadījumiem mājās, sajaucot patiesu un nepatiesu informāciju. Izglītojamie balso par „Mīts” vai „Fakts” (izmantojot kartītes, rokas, aptaujas vai emodžius), pēc tam īsi izskaidro savu loģisko pamatojumu. Ko tas atklāj: Konceptuālās izpratnes dziļumu. Nepareizas informācijas vai nedrošu uzskatu pastāvību. Izglītojamo spēju pamatot atbildes, izmantojot loģiku un pierādījumus.

Papildus resursi

1. UNDRR – „Kā padarīt savu māju un kopienu noturīgu pret katastrofām”

<https://www.undrr.org/publication/how-make-your-home-and-community-disaster-resilient>

Apraksts: Īss, izglītotājiem draudzīgs ceļvedis, kurā izskaidrots, kā sagatavoties katastrofām mājāsaimniecības līmenī, tostarp iekļauti pārbaudes saraksti un padomi par risku komunikāciju, kas noderīgi, plānojot diskusijas klasē un praktiskos uzdevumus.

2. Eiropas Civilās aizsardzības un humānās palīdzības ģenerāldirektorāts (ECHO) – izpratnes veicināšanas kampaņas video „Esi gatavs”

https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/news-stories/videos/be-ready-family-preparedness_en

Apraksts: Īss animācijas video, kas parāda ikdienas sagatavotības pasākumus Eiropas ģimenēm — lieliski piemērots kā ledus laužējs vai vizuāls atbalsts 1. moduļa tēmu iepazīstināšanai.

3. IFRC – „Drošība un gatavība mājās: ātrā atsauce infografikā”

<https://www.ifrc.org/home-safety>

Apraksts: Starptautiskās Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness federācijas vizuāli bagātīga infografika, kas ilustrē būtiskus mājas drošības pasākumus — ideāli piemērota izvietojšanai klasē kā plakāti, izdalīšanai skolēniem vai iekļaušanai digitālās prezentācijās.

Avoti

- Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2023). Food and water safety during emergencies. Retrieved from <https://www.cdc.gov/disasters/foodwater/>
- European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (ECHO). (2024). Disaster preparedness and prevention in Europe. European Commission. Retrieved from <https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu>
- European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (ECHO). (2023). Be Ready: Family preparedness campaign video [Video]. Retrieved from https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/news-stories/videos/be-ready-family-preparedness_en
- European Flood Awareness System (EFAS). (2024). Annual hydrological hazard report. Retrieved from <https://www.efas.eu>
- International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC). (2023). Home safety and emergency preparedness guide. Retrieved from <https://www.ifrc.org/home-safety>
- United Nations Children's Fund (UNICEF). (2023, January 17). SES and UNICEF launch home safety campaign amid power outages. Retrieved from <https://www.unicef.org/ukraine/en/press-releases/ses-and-unicef-launch-home-safety-campaign-amid-power-outages>
- United Nations Development Programme (UNDP). (2023). Community resilience and disaster education in Ukraine. Retrieved from <https://www.undp.org/ukraine>
- United Nations Office for Disaster Risk Reduction (UNDRR). (2023). How to make your home and community disaster-resilient. Retrieved from <https://www.undrr.org/publication/how-make-your-home-and-community-disaster-resilient>

PARTNERİBA

<https://ied.eu/>

<https://denizli.afad.gov.tr/>

<https://neotalentway.com/>

<https://www.eva93.lv/>

<https://ngo-nfe4y.com.ua/en>

<https://vonhope.is/>

**Lai vērtīga un iedvesmojoša mācīšanās ar VET-READY
1. nodaļu «Mājas katastrofu gatavība un reaģēšana»
un 1. mācību moduli «Mājas katastrofu risku izpratne»!**

SEKOJAT MUMS

<https://vetready.eu/>